

DELA VSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja svako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameštencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
belo tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 68.

Sreda, 24. avgusta 1932.

Leto VII.

Grdo verižništvo s hranilnimi knjižicami Prve hrvatske šte- dionice.

Izropanje malih hranilcev.

V beograjski »Politiki« poroča iz Zagreba Dušan Lopandić o verižništvu s hranilnimi knjižicami Prve hrvatske štedionice. Prva hrvatska štedionica v Zagrebu je ustavila izplačevanje hranilnih vlog, ker ima svoj kapital naložen v industriji in drugod ter ga ne more sprosti izterjavati, da bi izplačevala hranilne vloge. Od tedaj je pa oživela v Zagrebu jako čudna trgovina, ki pomeni velik javen škandal. Popolnoma javno vrše v Zagrebu prekupovanje hranilnih knjižic Prve hrvatske štedionice ljudje, o katerih ne vemo, kdo so in odkod imajo denar. Knjižice kupujejo po sramotno nizkih cenah niti po polovični vrednosti.

S tako trgovino se uničuje zupanje v denarne zavode sploh, obenem se pa ustvarja med velikim številom hranilcev hudo kri, ker kupujejo verižniki hranilne knjižice več kot petdeset odstotkov pod nominalno vrednostjo. Predvsem je dolžnost državne oblasti, da to trgovino prepreči s primernim ukrepom, ker na tak način bogate samo nekateri ljudje, dočim isti spravljajo tisoče hranilcev, ki so leta in leta štedili prihranke za starost in onemoglost, na beraško palico. Trgovina s hranilnimi knjižicami v Zagrebu ni tajnost. Celó v listih objavljajo kupci oglase za nakup knjižic. Ker Prva hrvatska štedionica izplačuje samo deset odstotkov, in sicer le na vloge, ki ne presegajo pet tisoč dinarjev, so primorani tisti mnogi hranilci, ki imajo vloženo vso imovino v banki, da pridobijo denar na kakršenkoli način za svoje nujne potrebe, če so odvisni od teh prihrankov. V tem torej ni nezaupanja v banko, marveč nujna potreba sili ljudi, da si pribavljajo denar s prodajo knjižic. Zaradi tega tudi nikdo ne izprašuje za ceno, ki jo ponujajo prekupci. Cena hranilnih knjižic pa je padla že na 40 odstotkov, tako, da vlagatelji izgube ob prodaji knjižic 60 odstotkov svojih prihrankov.

Pisec pripoveduje o trgovini v Zagrebu, kjer vsako jutro čaka množica ljudi in so veseli, če se zvrste do ene popoldne. Ti siromaki dobivajo za svoje knjižice največ po 50 odstotkov, sicer pa, če ne znajo svojega koraka prav spretno utemeljiti, le 45 odstotkov. Ta prekupci se nahajajo v Draškovićeve ulici; drugi enak prekupci se pa nahajajo v palači hranilnice same. Pripovedovala je gospa, ki jo je zadela nesreča v rodbini, da so ji svetovali celo uradniki banke same, da naj se obrne na te prekupce hranilnih knjižic. Gospa se je vrnila vsa objokana, ker ji prekupci niso ponudili za knjižico niti polovico vrednosti.

Opravičeno se torej pojavlja v Zagrebu razburjenje zaradi te trgovine, ka ni nič drugega kakor vstvarjanje nekaj novih bogatih milijonarjev na račun desetisočev uradnikov, vpokojencev, vdov, služkinj in drugih siromakov, ki so si prištedili par dinarjev za nujno potrebo.

Zdi se, da imamo v Zagrebu kar konzorcij kapitalistov, ki so našli sijajen zaslužek v tem poslu. To potrjuje tudi dejstvo, da nekateri prekupci, ki slučajno nimajo dovolj denarja pri rokah, pravijo:

Kaj zahteva nemška socialna demokracija?

Podržavljenje veleindustrije in velebank.

Poslanski klub nemške socialno-demokratske stranke predlaga za parlament posebne socializacijske predloge. V njih zahteva:

1. Podržavljenje temeljnih industrij (rudarstva, železarstva, kemične velike industrije, cementne industrije).

2. Podržavljenje velebank. Nadzorni urad za vse bankarstvo.

3. Razlastitev kmetijske veleposesti v prid kmetijskih zadrug in kmetijskih naseljenecv.

4. Ustanovitev in izgraditev državnih monopolov.

5. Ustanovitev kartelnega in monopolnega urada.

6. Ustanovitev centralnega urada za izdelovanje gospodarskega načrta.

Člankar s. Fric Tarnow pravi o tem programu v svojem članku med drugim:

Predlogi so stavljeni v zmislu akcijskega programa svobodnih strokovnih organizacij. Predlogi niso samo agitacijsko sredstvo, niso samo oddaljeni cilj, marveč so zahteve sedanje dobe.

Gotovo pa je, da morajo biti za vsako izpremembo dani pogoji, politična volja in gospodarski predpogoji.

Po vojni je bilo gospodarstvo porušeno. Zato na ruševinah ni bilo mogoče graditi boljše družbe, ki bi je ne bi bilo mogoče preskrbljevati s potrebščinami. Kapitalizem je moral zato zopet upostaviti gospodarstvo. Danes je produkcija več kot zadostna in če bi kapitalizem znal urediti tudi preskrbo človeške družbe, bi bili pogoji za socializem manj ugodni. Kapitalistična mehanika pa je nesmotreno gospodarila, zviševala

la investicije v produkciji, dokler je nastopil polom. Sedaj pa ta družba uničuje produkte in surovine, to je, ruši produkcijo sama, da najde prostor za nove kapitalije. Nadprodukcija produktov in surovin je nesreča za kapitalistični sistem. Kapitalizem je imel zgodovinsko nalogo, da je vpregel produktivne sile, ni pa znal racionalno producirati in deliti produktov, zato imamo krizo in je prav sedaj nastopil trenutek, ko je treba tudi v tem oziru gospodarski sistem urediti, to je, socializirati.

Ne gre danes več za produkcijsko silo, kakor takoj po vojni, marveč gre za to, da se izvede organizacija družbe, organizacija gospodarstva je v krizi.

S tega stališča predlaga socialna demokracija gorenje podružabljenje najvažnejših gospodarskih panog. Toda podržavljenje ne pomeni še slabega gospodarstva, če ga vodijo resni in pošteni ljudje.

Hitler pomeni vojno z Rusijo.

Trockij priporoča sovjetom mobilizacijo.

Znani Leon Trockij, bivši vrhovni poveljnik sovjetske vojske, ki se nahaja sedaj v pregnanstvu, je napisal v petek članek v listu »Die Aktion«, v katerem izjavlja da bo v trenutku, ko dobi Hitler v Nemčiji državno oblast, vojna med Nemčijo in Rusijo neizogibna. Trockij priporoča sovjetom, da naj mobilizirajo nekaj rezervnih letnikov.

Rusija šteje po zadnjem štetju 136.000.000 prebivalcev.

Mussolini na delu.

Nova smer fašistične politike.

V Italiji, dasi navidez ni političnih bojev, se vendar vrši politični proces. Ni znano, kaj Mussolini hoče s svojimi zadnjimi ukrepi, ko je izmenjal ministre ter sam prevzel zunanje ministrstvo, dalje je izmenjal vse važnejše diplomatske zastopnike ter namestil strokovnjake mlajše iz zunanjega ministrstva. Isto je storil deloma tudi s raznimi prefekti doma. Ljudi svoje šole je razmestil po raznih funkcijah in po časopisju čitamo, da je potrebno dati fašizmu nove veljave, novega vpliva.

Značilno je tudi, da je fašistična Italija v zadnjem času v mednarodnih korporacijah igrala podrejeno vlogo in je prej šla mednarodne ustanove, kakor pa jih dejansko podpirala. Zaradi tega se je čutila bolj in bolj osamljena in je najbrže tudi izgubila nado, da bi v srednji Evropi ali na Balkanu dosegla odločujoči vpliv.

»Ta teden smem nakupiti hranilnih knjižic samo za štiri milijone nominalne vrednosti. Počakajte do prihodnjega tedna. Vas zabeležim in vas zagotavljam, da knjižico kupim.«

Med tem pa je cena do bodočega tedna že zopet padla. Tako se to godi že od početka leta. Cene knjižicam so padle v zadnjih mesecih

od 70 na 48 odstotkov, pa že tudi na 44 odstotkov nominalne vrednosti.

Potrebna je nujna intervencija oblasti, da se ta nedopustna trgovina v Zagrebu zatne.

Zagreško verižništvo je praktičen dokaz, kako kapitalizem eksploataira družbo, tu v malem, mednarodni kapitalizem pa v velikem in nam zemljanom nevidno.

Razgovori o razoro- žitvi v Ženevi.

Diplomati, znanstveniki in vsi iskreni prijatelji svetovnega miru govore o razorožitveni konferenci z nado in bojznijo. Vsi so si edini v tem, da se bo razorožitev izvedla samo, če bi to narodi zahtevali. Res zahtevali.

V septembru mesecu bo razorožitvena konferenca zopet sklicana. O tej konferenci je nedavno govoril jako pesimistično Anglež lord Lloyd. Mož pravi, da bo razorožitvena konferenca morala zborovati še sto let, preden bo toliko dosegla za svetovni mir kakor je dosegla že angleška mornarica. Mogočno brodogradje je najboljši jamstvo za mir. Konferenca velja države ogromnega denarja, sicer pa velesile razumejo razorožitev samo tako, da bi se razorožili drugi, nasprotniki, dočim bi se sami rajši oboroževali. Anglija ne more razorožiti, dokler bo Francija podpirala Zedinjene države v kitajski zadevi. Zenačenje Nemčije z drugimi državami pomeni revizijo mirovnih pogojev. Grožnja Japonske, da izstopi iz Društva narodov pomeni, da stopi na stran Nemčije in Italije, kar bi nedvomno pomenilo veliko nevarnost, da se ženevski oler svetovnega sporazuma in miru poruši.

Tako trdi bogati Anglež, ki ima seveda srčno željo, da ostane angleška vojska in mornarica — angel miru. Tako pa mislijo tudi vsi meščanski in vojaški »diplomati« na razorožitveni konferenci. Može študirajo in sklepajo, kako bodo ukanili svojega nasprotnika, da ne bo močnejši. Koliko diplomatov v Ženevi misli resno na razorožitev?

Razlastitev monar- histov v Španiji.

Zaplemba veleposestev monarhističnih pučistov.

Španska zbornica je dne 19. t. m. ponoči sprejela zakonski načrt o zaplembi veleposestev brez odškodnine onih monarhistov, ki so se kakorkoli udeležili zadnje monarhistične zarote, z 262 glasovi proti 14 glasom. Po glasovanju so poslanci priredili veliko demonstracijo z živoklici na republiko. Vlada pridobi s tem sklepom velika posestva, s čimer bo silno olajšana izvedba agrarne reforme. Tako obseza samo veleposestvo vojvode Medinacite, ki je bil tudi zapleten v zaroto, 90.000 ha, kar reprezentira vrednost 90 milijonov pezeta (to je približno toliko sveta, kolikor obseza ozemlje bivše Kranjske, ki je priključena Dravski banovini).

Glavni voditelj zarote general Sanjuro pravi, da je hotel varovati z revolucijo le edinstvenost Španije, ki so jo kršili Katalonci z zahtevo po avtonomiji. Preiskava pa je dokazala, da je bil general le orodje monarhistov. Obravnava se prične v najkrajšem času.

Pruski deželni zbor sklican.

Dne 1. septembra bo zopet prišel zborovati pruski deželni zbor. Najprej se bo vršila razprava o nameščenju pruskega državnega komisarja. Glede volitve predsednika vlade še ni definitivnih sklepov, vendar je verjetno, da bo centrum napravil s fašisti koalicijo v svrhu sestave vlade.

Kongres „Svobode“.

(Konec.)

V naslednjem podajamo kratko poročilo o poteku kongresa.

V poročilu načelstva je predsednik s. Štukelj podal pregled delovanja »Svobode« od nje ustanovitve pa do danes.

Iz blagajniškega poročila, ki ga je podal s. Kristan, je razvidno, da je sedanja kriza tudi »Svobodo« težko prizadela. Sicer je število redno plačujočih članov naraslo, vendar so dohodki padli, ker je mnogo brezposelnih članov, ki plačujejo znižano članarino v smislu sklepa na lanskem kongresu. Zaradi tega finančno stanje ni ugodno in se more ravnatežje v gospodarstvu vzdrževati le z vestno štedljivostjo.

Poročilo o izobraževalnem delu je podal s. dr. Jelenec. Živahna debata, ki so se je udeležili ss. Škrli (Jesenice), Petejan (Maribor), Kristan (Jesenice) in drugi, je spravila na dan več koristnih pobud, ki jih bo moral centralni odbor vpoštevati.

O delavskih umetniških uprizoritvah in prireditvah je poročal s. Delak. Storitveni so bili glede dramatike primerni sklepi po iniciativah ss. Škrlija (Jesenice), Kozmosa (Hrastnik), Godnika (Celje) in Gabriela (Ptuj).

Za Pevsko podzvezo, ki je v zadnjem času postala zelo agilna, je poročal s. Presl (Maribor).

S. dr. Kus-Nikolajev je za časno pokrajinsko tajništvo v Zagrebu podal poročilo o doseganih organizacijskih uspehih »Svobode« v Dravski banovini.

S. Štukelj je poročal o sportnih zadevah in so se storili primerni sklepi. Glede obnove dogovora s kolesarskim društvom se je zavzelo stališče, da naj se ta dogovor, ki ni nobeni strani prinesel pričakovanih uspehov, ne obnovi več. Na kongresu pa se je izrecno ugotovilo, da vlada v kolesarskem društvu pravi delavski sportni duh in da v tem oziru kolesarsko društvo, ki je sicer samostojno, nadkriljuje marsikateri sportni odsek »Svobode«. »Svoboda« goji iskreno željo, da bi tudi v bodoče vladalo med obema društvi prava sodelovalna razmerje in da bi se medsebojno podpirala, kjerkoli bo prilika nanesla, ker ni glavna organizacijska forma, ampak duh, ki preveva društva.

Sprejeti so bili sklepi glede izpremembe pravil, ki so se pokazale za potrebne z ozirom na dejansko razširitev področja »Svobode« preko mej Slovenije. Odslej je ime »Svobode« statutarno določeno tudi v srbohrvatskem jeziku.

Načelnik verifikacijskega oddelka s. Kozmos (Hrastnik) je podal poročilo o verifikaciji mandatov. V par slučajih je grajal malomarnost glede obračunavanja.

Pri volitvah je bil v glavnem izvoljen stari odbor z izpremembami, ki so bile potrebne glede na ustanovitev podružnic v Dravski banovini.

Pri točki razno so posamezni delegati z dežele iznesli več koristnih predlogov glede širjenja revije »Svoboda«, knjig Cankarjeve družbe,

Lovro Jakomin:

Javne Borze dela.

Nova naredba in nova pragmatika za uslužbence Javnih borz dela.

(Konec.)

Pragmatika za uslužbence JBD predvideva 3 kategorije uradnikov, eno kategorijo poduradnikov in služe. Za kategorijo A je treba fakultetno (visokošolsko) izobrazbo; za B srednješolsko z maturo; za C 4 razrede srednje in za D (poduradnike) 2 razreda srednješolske izobrazbe. Vsak uslužbenec postane stalni šele po dveh letih in ko napravi predpisane izpite. Za začetnike je naslednja mesečna plača:

Kategorija: A B C D E
mesečna plača Din 1125 900 704 600 500

Stalni uslužbenci po napravljenih izpiti prejema jo na mesec in po službenih letih kakor sledi:

Služb. leta	Kategorija				
	A	B	C	D	E
			Din		
2	2250	1800	1200	960	800
4	2812	2250	1500	1200	1000
10	3750	3000	2000	1600	1335
20	5250	4200	2800	2238	1865
30	6656	5250	3500	2802	2335

(Napredovanje in povišanje plače se vrši vsaki 2 leti, česar pa ne navajam.)

Od te plače se odtrguje za fond prisilnega štedenja 2%. Predvidena je tudi 13. plača, katere pa uslužbenec nikdar ne prejme, ker gre tudi v imenovani fond. Kako in zakaj se bodo uporabljala sredstva tega fonda, bo predvidel poseben pravilnik. Kdaj izide ta pravilnik, se ne ve. Poleg navedenih plač pa prejema jo šefi JBD še po Din 500 in šefi podružnic mesečno po Din 300 kot posebno doklado.

Minister pa je s posebno naredbo odredil, da prejema predsednik centralnega odbora funkcijski honorar mesečno po Din 3000 in za vsako sejo, sejnino 125 Din. Predstavniki glavne kontrole funkcijski honorar mesečno Din 1000. Predsedniki upravnih odborov pa prejema jo mesečno po Din 1000 in 400, ohranilo Din 500 na sejinah. (Vsak teden so namreč seje.) Člani ravnateljstva prejema jo Din 100 sejnine, dočim člani upravnih odborov ne prejema jo nikake sejnine, ker je ta funkcija častnega značaja.

Kaj je razvidno iz gornjih določil pragmatike? Za vse kategorije se zahteva višja ali srednješolska izobrazba. Pri tem načinu ne bo mogel priti v službo k JBD noben manualni delavec, vsaj za uradnika ne, pa če ima še ne vem koliko let praktičnega socijalopolitičnega de-

Marxovega »Kapitala« in glede širjenja delavskega časopisja. Glede bodočega znaka »Svobode« se bodo izjavile podružnice po referendumu.

Kongres se je zaključil ob 5. uri popoldne in delegati so se razšli na vse strani trdno odločeni, da bodo v bodočem letu delo »Svobode« še bolj dvignili.

la za seboj v delavskem pokretu. Mi smo vedno trdili, da bodo Borze dela uspešno vodene ravno od onih strokovničarjev, manualcev, ki so imeli leta in leta opravka z delavskimi vprašanji v delavskih strokovnih organizacijah.

Začetne plače so tako nizke zlasti v kategorijah: C, D, E, da niti zdaleka ne dosegajo eksistenčnega minimuma. Kaj naj počne uslužbenec s 500, 600 in 700 dinarji. Pravzaprav siromašni uslužbenec ne more priti tu v poštev! Kdo mu bo pa doplačeval celih 5 let k njegovemu preživljanju? To zmore le oni, ki ima bogate starše ali sorodnike. Poleg tega pa, kar sem pozabil omeniti, zahteva pragmatika od vsakega uslužbenca, da položi kavcijo v višini 5000 do 15.000 dinarjev!

Vendar bi bilo bolj primerno že od početka omogočiti uslužbencu življenje z neko plačo, ki odgovarja eksistenčnemu minimumu, naj se to čez par let še za nekaj poviša, potem pa konec, in neko stalnost v plači.

Nimam namena pisati podrobne razprave o tej novi naredbi in službeni pragmatiki. Omenil sem le nekaj najglavnejših stvari. Povdariti pa moram, da sem od ankete, ki se je vršila in pri kateri sem tudi sam sodeloval, vendar nekaj pričakoval, ker so razni gospodje v razgovorih v Beogradu zatrjevali, da bodo upoštevali naše predloge. Izpremenilo se torej ni nič in se vprašujem, če ima sploh pomen, da delavski predstavniki v tej sicer važni instituciji, dokler je v njej tak sistem, še sodelujejo.

Našim organizacijam in onim, ki jih ta stvar zanima, pa priporočam, da naredbo in pragmatiko JBD v 8. št. »Radničke zaštite« prečitajo.

Denarni promet je otežkočen, se pa izmenjava. Ogrska je prevzela od Čehoslovaške v kompenzacijo za slano in mast 20.000 kubičnih metrov drv. Obstojta pa še ogrska ponudba, da se uvozi iz Čehoslovaške nadaljejo za 40.000 kub. metrov lesa za produkcijo in 20.000 kub. metrov lesa za gorivo, če bo mogoče za to dobaviti odgovarjajoče množine sadja in zelenjave.

Doma in po svetu.

K obdavljenju sladkorja. Narodna skupščina in senat sta sklenila, da se poviša državna trošarina na sladkor od 15. avgusta, in sicer na sladkor v prahu, kockah in glavah za 1.50 Din, v kristalih za 1.25 Din. Od te trošarine plača od poviška 1.50 Din tovarna sladkorja 0.75 Din, od 1.25 Din pa 0.65 Din. Tovarne smejo zvišati sladkor po kg torej samo za 0.75 Din in 0.65 Din. Istotako tudi trgovci, če ne delajo posebnega dobička, samo za 0.75 in 0.65 Din. Nekateri trgovci so pa sladkor podražili kar za 1.50, 2.— in celo za 4.— Din. To je navijanje cen, ki spada pod zakon o pobijanju druginje. Vse take oduške trgovce je treba javiti oblasti.

Realna gimnazija v Ptuj, ki je bila doslej nepopolna, se razširi v popolno realno gimnazijo.

Atentat na brzovlak Zagreb—Beograd so vprizorili neznani zlikovci v noči od 16. na 17. avgusta v bližini postaje Vinkovci s streljanjem na strojevodjo platformo. K sreči se je strojevodja ravno takrat vsedel, tako da je krogla, ki je prodrla pločevinasto steno, šla njemu preko glave. Za storilce poizveduje žandarmerija.

V upravo Prve hrvatske štedionice v Zagrebu sta vstopila bivši minister dr. Oton Frangeš in odvetnik dr. Stjepan Posilović.

Profesor Piccard, ki je poletel v stratosfero, se je spustil na tla v Italiji blizu Mantove. Njegov balon je dosegel višino 16.500 metrov. Tam je bilo 36° mraza in celo v notranjosti gondole 15°. Za potovanje sta rabila Piccard in njegov spremljevalec dr. Cosyn 12 ur. V visoki višini nista razločevala pokrajin. Deloma sta se orientirala po švicarskih jezerih, pozneje pa le po sredozemskem morju. Piccard pravi, da se je polet tudi znanstveno posrečil, ter da poleti v stratosfero še tretjič iz Hudsonskega zaliva.

V Grčiji bodo volili. V Grčiji bodo parlamentarne volitve dne 25. septembra. Otvoritev novega parlamenta bo 24. oktobra. Volitve bo vodil sigurno še Venizelos.

Za znižanje delovnega časa. Italijansko časopisje predlaga, da naj se sestane mednarodni urad dela ter sklepa o skrajšanju delovnega časa na izredni seji. Na sklicanje seje so baje že pristale Zedinjene države, Nemčija, Francija, Španija, Poljska, Belgija, Danska in Čehoslovaška. Zedinjene države pa predlagajo naj se sploh uvede delovni teden 30 ur. — Za konferenco so razne države, to je res, ali pa bodo

Angelo Cerkvenik:

ROSA.

(Povest.)

58

V sobi je bilo temno. Bele rjuhe so ležale v temi, kakor tajinstvene pismenke, ki so čakale rešitve, odgonetke. Tanja ga je božala po glavi in poljubljala.

— Tako trpeče sem hrepenela po tebi. S trpljenjem in bolešjo, Bojo moj! Niti slutiti ne moreš, kako daleč sem bila že zašla. Tako bolešno je bilo to hrepenenje, da me je zopet priklenilo k dnu življenja... Zopet sem bila pripravljena plesati in prepevati po kabareti za uboge pare in pfenige... Pela sem po zakajenih in umazanih beznicah, zopet sem za drag denar v pohotnežih vzbujala mnenje, da se jim bom udala. Neka čudežna sila me je vselej obvarovala pred padcem.

— Rosa bi se smejala tej besedi.

— Rosa je strašna, Bojo.

— Strašna, mrzla!

— Zakaj jo obtožujeva. Človek bodočnosti je!

— Čemu nam človek bodočnosti? Ljudje, ki živijo danes, naj bodo ljudje sedanjosti!

— Saj tudi so, a na potu proti vrhu mora nekdo biti prvi.

— Menda je res tako. Mi smo izmed milijonov, ona pa je med prvimi.

— Silno rada se vrača k nam in zato trpi.

— Takšni ljudje bi morali biti brez srca.

— Rosa ni brez srca. Zdi se mi, da lažje prenaša bolesti, nego mi.

— Ker je med prvimi, meniš?

— Da!

V sobi je bilo tiho, tiho, le njuni misli sta se plaho in boječe objemali in druga drugi prisluškovali. Včasih sta se oba v svojih srcih nasmešnila. Vedela sta, da sta občutila nekaj nepopisno sladkega.

Hkratu pa sta se oba zopet zresnili.

— Rosa?

— Ali moreta sprejeta njeno žrtev? Skoraj hudovala sta se nad njo.

— Živela bova skupaj! Je odločil Bojo.

Čez teden dni sta prejela od Rose pismo:

»Ljuba Tanja, moj Bojo!

Odločila sem se. Bojo, spoznala sem, da sem se v Tebi zmotila... S tem nočem reči, da se morebiti hudujem nad Teboj ali nad seboj, ker sem verjela v Tvojo ljubezen. Ne! Marveč sem se zmotila, ko sem

verjela, da boš tehtal vrednost dveh žensk in da bo moja vrednota dvignila nasprotno stran tehtnice visoko... Doumela sem, da je vsebina različnih vrednot prav tako čudežno tajinstvena, kakor vse, kar je z življenjem v zvezi... Doumela sem, da so tudi takšne vrednote, ki jih človeški razum ne more preceiniti, da so te slednje vrednote morebiti — vse le relativno, seveda! — celo večje, nego vrednote, ki jih more človek takole na videz preceiniti.

Vse to velja zgolj zate — zase priznam samo tisto ceno posamnim vrednotam, ki jo more določiti moj razum...

Naposled je tudi v tej ljubezni zmagal — razum...

Res, Bojo...

Ne misli več name. — Misel nate mi ne bo več delala preglavic.

Danes odpotujem v daljne kraje. Nikdar več se ne bomo srečali. Naključje bi moralo biti res muhasto, če bi nas še kdaj — združilo.

— — —

Ne iščita me več!

Poskušajta biti vsaj toliko srečna, kolikor sem jaz...

Rosa.

Tanja in Bojo sta se spogledala.

— Kako mrzla je...! je zašepetal Bojo.

— Ne morem razumeti, je rekla Tanja.

Niti od daleč nista mogla slutiti, koliko premagovanja je stalo Rosa, da se je odločila za to — laž...

Povedati jima, da ji ni nič več za Boja, da je srečna, vzbuditi v njima celot misel, da se je nemara odločila za kakšnega drugega možkega... To ni bilo malo. Nič ni pomagalo. Stisnila je zobe in vzela v roke pero...

XXII.

Bojo in Tanja sta prispela na Dunaj. Javila sta se pri drju Springerju. Rosa ju je videla prihajati ter se je naglo skrila v svojo izbo.

— No, kaj pa vidva tukaj? ju je vprašal dr. Springer.

— Oprostite, da vaju motiva, je dejal Bojo; prišla sva zaradi Rose. Ali nama ne bi mogli povedati, kaj se je zgodilo ž njo?

— Mene vprašujeta? Ali sem njen oče, mogoče njen mož? Kaj se je zgodilo? Nič nenavadnega... Prišel je sem neki ameriški farmar... bogataš... od hudiča bogat... Vklenil jo je — ter odpeljal... Malo se je otepala... malo je grizla... danes pa je — velika gospa...

tudi za enotno rešitev in ureditev delovnega časa, to je pa realno vprašanje.

V Sofiji 33 komunistov pred sodiščem. Po zakonu o zaščiti države so bili obsojeni tajnik komunistične stranke Ljuben Kaljdzijev (je pobegnil na 15 let ječe in 270.000 levov, 5 jih je obsojenih po pet let, 2 na tri leta, 1 na eno leto in globe.

Hajka za komunisti na Ogrskem. Poročali smo že, da sta bila pred nekaj tedni v Budimpešti po prekomerni sodu na smrt obsojena in takoj obešena voditelja komunistov Fürst in Szalay, za katera je še pravčasno radi pomilostitve interveniral francoski poslanik, a so ju kljub temu osmrtili. Za tretjega obsojenca, komunističnega književnika Kari-kasa, je ravno te dni interveniral angleški poslanik, in je njegova usoda še neizvestna. Istočasno s to akcijo je bilo aretiranih še več sto drugih komunistov, ki so v zaporih započeli gladovno stavko in jih jetničarji nasilno hranijo. 19. avgusta je pa policija odkrila v Budimpešti tajno komunistično tiskarno in je v zvezi s tem aretirala večje število vodilnih komunistov. Nenavadno pri tem je to, da so to sami člani odličnih meščanskih krogov. Med njimi je hčerka nekega milijonarja, ki je dajala denar za različne potrebe komunistične akcije, potem bivši državni tajnik in vseučiliški profesor dr. Josip Magyar, svak bivšega ministra Oskarja Jassy-ja, 25 letni znanstvenik Ladislav Tisza sin enega najuglednejših budimpeštanskih knjigarjev, 31 letni knjigar Aleksander Poll, 25 letni slikar in karikatirist Karl Hay, ki je izdeloval karikature za komunistične letake in še 10 drugih komunistov. Sedaj policija proučava zaplenjene listine, da dožene, v koliko spadajo pod preki sod.

Bivši avstrijski kancler dr. Schober je umrl. Dr. Johann Schober, bivši avstrijski kancler je dne 20. t. m. umrl v Badenu pri Dunaju. Dr. Schober je bil policijski uradnik in je 25. junija 1918 postal šef dunajske policije ter zlasti ostro nastopal proti socialnim demokratom. Dne 30. novembra 1918 je postal predsednik policije. Po volitvah 1920. l. so meščanske stranke predlagale Schoberja za notranjega ministra in ker je to mesto odklonil, za predsednika vlade. Schober pa ni mogel sestaviti vlade. Meseca junija 1921 je zopet sestavljal vladu in bil 21. junija 1921 izvoljen za kanclerja ter je prevzel zunanje ministrstvo. Januarja 1922 je odstopil, pa je bil zopet izvoljen ter prevzel notranje ministrstvo, a je že 30. maja odstopil. Končno je postal kancler 26. septembra 1929 tretjič. Dne 19. marca 1931 pa je zopet odstopil. Povod je bil tajni dogovor med Avstrijo in Nemčijo o carinski uniji. Nazadnje je bil v Bureschovi vladi podkancler in minister za zunanje zadeve. Carinska unija ga je pa v tej vladi končno pokopala 28. januarja 1932.

Berlinski »Vorwärts« je objavil 14. t. m. članek »Nazaj k pravici.« Policija je na ta članek obvestila soc. dem. uredništvo, da bo list za nekaj dni ustavljen, če še objavi podoban članek.

Policijske racije za orožjem se vrše v različnih nemških mestih pri vseh političnih bojovnih formacijah, tudi pri nacionalnih socialistih. Odkrite so bile že velike množine orožja. Spopadi med komunisti in nacionalnimi socialisti se pa še vedno nadaljujejo.

Kameleon. Centrumsko glasilo »Germania« ve iz Berlina poročati, da mnogi državni in deželni javni namočenci, ki so poprej, ko so še socialni demokrati imeli odločilni vpliv v Prusiji, izstopili iz cerkve in se organizirali v socialno-demokratskih organizacijah, sedaj, ko se je politični kurz spremenil, zopet izstopajo iz njih in se vračajo v naročje edino zveličavne cerkve. Takih koristoljubnih konjunkturistov in političnih kameleonov je torej povsod dovolj.

Dr. Avg. Reisman:

Delovno pravo v novem obrtnem zakonu.

(Iz predavanja o novem obrtnem zakonu v Strokovni komisiji v Mariboru.)

(Nadaljevanje.)

Bolezen, nezgoda in drugi zadržki v službi.

Z novim obrtnim zakonom so izgubila veljavo tudi vsa določila občega državljan-skega zakona o delovnem pravu, v kolikor nasprotujejo obrtnemu zakonu, zlasti tudi znani § 1154 b bč. držav. zak., ki je določal, da obdrži uslužbenec pravico do plače, če je po najmanj 14 dnevem službovanju vsled bolezni ali nezgode, ki je ni sam zakrivil, preprečen pri delu za kratek čas, ne več kot en teden. Po tem določilu si je lahko delodajalec odtegnil od plače vsled novele z dne 14. maja 1922 zneske, ki jih prejema nameščenec v času, ko je zadržan, na podstavo javnopravnega zavarovanja. To določilo pa je sedaj razveljavljeno s § 219 novega obrtnega zakona, ki pravi, da obdrži uslužbenec svojo pravico do plače, ako je po najmanj 14-dnevem službovanju zadržan od službe radi bolezni ali nezgode za sorazmerno kratko dobo, ne več kot za en teden dni in tega ni zakrivil namenoma ali z veliko nemarnostjo. Isto velja tudi tedaj, če je od službe zadržan brez svoje krivde radi drugih važnih razlogov, ki se tičejo njegove osebe. Uslužbenec pa mora to svojo oviro takoj javiti službodajalcu in mu na njegovo zahtevo predložiti spričevalo pristojnega okrožnega urada za zavarovanje delavcev, ali uradnega zdravnika o vzrokih in trajanju njegove delovne nesposobnosti. To zahtevo lahko službodajalec po preteku določenega časa ponovi. Razen tega določa § 230 o. z., da mora prejemati službojemalec za čas bolezni hranarino, t. j. prispevek urada za zavarovanje delavcev po odredbah točke 2. § 219, ki zahteva, da mora uslužbenec v slučaju bolezni isto takoj javiti in predložiti zdravniško spričevalo.

Delodajalec torej ne sme več uslužben-cu odtegniti v slučaju bolezni v prvem tednu ničesar, niti prispevkov za bolniško blagajno, ampak mu mora za prvi teden bolezni, ali zadržka pri službi zbog nezgode izplačati celo mezdo, kakor tudi, če delavec ni opravil službe brez svoje krivde iz kakih drugih važnih razlogov.

„Hlapec Jernej“ po-novno na ljubljanskem odru.

Ob priliki kongresov »Saveza železnice-čarjev Jugoslavije« in »Svobode« je dram-ski odsek ljubljanske »Svobode« ponovil dramatično igrano »Hlapec Jernej«. Predstava se je vršila na čast udeležencev kongresov in inozemskim gostom. Po popolnoma uspešnem nastopu v zagrebškem gledališču, so mladi delavski igralci ponovno dokazali svoje velike dramske sposobnosti.

V zadnjih letih nas je »Delavski oder« »Svobode« presenetil z vsako predstavo. Vsak nastop njegovih članov je bil pravo umetniško doživetje. »Hlapec Jernej« je v Delakovih predelavi in režiji brez dvoma eden največjih uspehov delavskega odra pri nas v Jugoslaviji. Delak je zbral iz dela najizrazitejše odstavke ter jih povezal v dejanje. Vsak stavek je ostal originalen, kakor ga je napisal Cankar. Največja pridobitev nove režije pa je govorci zbor. Jernej govori iz množice in množica govori z njim. Vse dejanje izhaja iz dveh središč: iz kolektivnega doživljanja množic in iz trilekve sveta brezobzirnih gospodarjev ter čuvarjev njihovih svetih, nedotakljivih zakonov. Med obema svetovoma je velik prepad. Odnos problema dela do družbe, ki ga je Cankar tako velikopotezno označil v svojem delu, prihaja v doživljanju govorečih množic do veličastnega izraza. Poglavitna je beseda, beseda ljudstva, izgovorjena in doživljena v borbi za pravico. Zato izhajajo vsi dramatični učinki iz govo-ra množic. Gospodar, župan, sodnik, cesar in župnik so le trdi odmevi iz sveta krivic in nasilja. Tudi scenerija in okolica dogajanja sta mrtvi, kadar govori Jerneje-va armada. Režiser je ozadje poenostavil, da pridejo kretne nastopajočih bolj do iz-raza. Svetlobni efekti v posameznih prizori-ših poživljajo dejanje. Luč spremlja be-sedo in v vsakem obrazu v množici se zri-cali misel, prežeta s čuvstvom; kjer je de-lo, tam je tudi pravica. Kolektivni »Hlapec Jernej« ne pozna velikih posameznih vlog. Svet krivične družbe predstavlja vedno eden in isti igralec. Jernejeva vloga je v besedah in dejanju vezana na govoreči zbor. Tudi tretja, gostičeva vloga, je ne-znatna. Vsi trije nositelji teh vlog so bili prav dobri. Pri govorečem zboru je treba pohvaliti točno, jasno izgovarjavo, veliko sposobnost doživljanja na odru in globino čuvstvovanja. Nastopajoči so velika umet-niška enota, ki zna ustvarjati dovršene oblike čuvstvenega kolektivnega življenja.

Uvod k vsaki sliki so podali posreče-ni diapozitivi, godba pa je bila prešibka za tako svečano priliko. Delavskemu odru kličemo: »Naprej po začetni poti!« Želimo, da nas kmalu zopet preseneti z uprizorit-viljo kakih nove kolektivne drame.

Gorgulova obsodba potrjena. Pa-riško kasacijsko sodišče je izdalo razsodbo, da je bila smrtna kazen nad morilcem predsednika republike pravilno izrečena. Obtožitelj je iz-javil, da je umor navaden zločin, ne pa politični. Zaraditega je obsodba pravilna.

Tolmačenje:

1. Bolezen in nezgoda:

Zakon zahteva več pogojev, pod kate-rimi sme delavec zahtevati iz gornjih raz-logov izplačilo 1 tedenske mezde, četudi ni delal, in sicer:

a) delavec je moral biti v službi že najmanj 14 dni pri dotičnem delodajalcu. Ni potrebno, da je že 14 dni delal, ampak za-dostuje, da je poteklo od vstopa v službo najmanj 14 dni. Vštejejo se torej tudi ne-delje in prazniki ali drugi dnevi, četudi se ni delalo.

b) Delavec ni smel bolezni, nezgode ali drugega važnega vzroka, radi katerega ni mogel delati, namenoma, ali s hudo nemar-nostjo sam zakriviti. Je-li delavec sposoben za delo ali ne, odloča zdravnik. Vseeno je, je-li delavec zbolel ali se ponesrečil v pod-jetju ali drugje.

2. Važen zadržek:

Delavec ima pravico do celotedske plače pri važnem zadržku, ki ga je oviral opravljati službo, le tedaj, če tega zadržka ni sam zakrivil in se tika le njegove osebe, ne pa morda delodajalca ali koga tretjega.

Takšni zadržki so n. pr.: pričevanje pri sodišču, če delavec ne dobi pričnine. Če pa je delavec izzval kak pretep in je bil nato klican k sodišču, je seve to nie-gova krivda in nima pravice do plače v tem času. Če pa se je pri takšnem pre-tepu delavec samo ranil, ni zakrivil za-mude s potom k sodišču sam in mu mora delodajalec takšno zamudo plačati, kakor če bi delal. — Naglo, resno obolenje, ali težka nezgoda v rodbini, ali porod v rodbini, če ta dogodek zahteva, da je usluž-benec doma, ker mora pomagati pri gos-podinjstvu itd. — Smrt zakonskega dru-ga, otrok staršev ali sorodnikov, ki živijo v skupnem gospodinjstvu, ravno tako po-greb teh oseb. Tudi poroka ali preselitev uslužbenca je ta važen zadržek, ker vse to ni odvisno samo od volje uslužbenca. — Prometna nezgoda pri delavcu, ki se mora voziti na delo.

Takšnih važnih razlogov, zadržkov, je seve še več in se zlasti lahko sprejmejo v kolektivne pogodbe.

Maribor.

Kongres Zveze delavskih pevskih in umetniških društev. V nedeljo, dne 14. t. m., se je vršil 11. redni kongres delavskih pevcev in godbe-nikov. Kongresu je prisostvovalo 20 delegatov iz raznih krajev naše dr-žave. Poleg raznih vprašanj organi-zatoričnega značaja je kongres tudi sklenil, da se prenese sedež Zveze iz Maribora v Zagreb. Novo dru-štveno vodstvo sestoji iz sedem čla-nov iz Zagreba, dveh iz Beograda in treh iz Maribora ter treh članov nadzorstva. Kongresa se je udeležil tudi s. Milorad Belič kot delegat delavskega pevskega društva »Abreševiča« iz Beograda. Pevsko podzvezo »Svobode« pa je na kon-gresu zastopal s. Tanc iz Maribora.

40 letnica postoja delavskega pevskega društva »Frohsinn«. Dne 3. in 4. septembra t. l. bo poteklo 40 let, odkar je bilo ustanovljeno delavsko pevsko društvo »Frohsinn« v Mariboru. Ob tej priliki se bodo vršile društvene prireditve, in sicer: **V soboto, dne 3. sept., ob 20. (8.) uri se vrši v dvorani pivovarne »Union« veliki jubilejni koncert.** Po koncertu pa bo v pivovarniški ve-randi komerzni večer, na katerem bodo nastopili tudi ostali maribor-ski in zunanji del. pevski zbori, in sicer: Pevski odsek pekov, »Krilato kolo«, »Grafika«, »Svoboda«. Zu-nanji pevski zbori: Del. pevsko dru-štvo »Einigkeit« iz Lipnice ter »Eintracht« in ženski zbor iz Voits-berga. Igrala bo godba glasbenega društva železniških delavcev in uslužbencev. — **V nedeljo, dne 4. septembra, se vrši dopoldne v Gam-brinovi dvorani dopoldanski koncert,** popoldne pa društveni izlet »Pod lipo« v Radvanje. — Vstopnice se dobijo v predprodaji pri društvenih odbornikih, dalje pri strokovnih or-ganizacijah in v upravi »Delavske Politike«. — Strokovne organiza-cije, kulturna društva, člani in pri-jatelji društva se vljudno vabijo, da se prireditve polnoštevno udeleži-jo. — Odbor.

Zopet redukcije delavcev v tovarni Rütger v Hočah. Tovarna za impregniranje brzojavnih drog in železniških pragov v Hočah je ponovno odpustila 70 delavcev iz službe. Tovarna obratuje le še z majhnim številom delavcev, ker je pred nekaj me-seci odpustila že okrog 80 delavcev. Skoro vsak dan prihajajo v zadnjem času žalost-ne vesti, o redukcijah delavstva in skre-nju obratov.

Književnost.

Angelo Cerkenik v hrvaščini. V »za-ložbi »Logos« v Zagrebu je izšla lična knji-žica na 16 straneh pod naslovom »Kroz rat«, ki obsega dve noveli iz svetovne voj-ne, in sicer »Prostitutka Zoša« in »Pao za domovinu«. Cerkenikova pripovedna spisa je prevel v hrvaščino Ivo Frol. Novela »Pao za domovinu« je že izšla v nemščini in te dni izide tudi v poljskem socialistič-nem glasilu »Robotnik«. Knjižica objavlja spredaj tudi sliko pisatelja.

Mleko se je podražilo. Vsled suše, ki je letos zelo huda in je doslej uničila že skoro vse pašnike, se opaža pomanjkanje mleka. Kakor pripovedujejo gospodinjice, so mlekarice, ki prodajajo mleko na trgu, zvišale cene mleku, in sicer za 25 para pri litru. Kakor zatrjujejo kmetje, pa bo letos mleko še dražje. S podražitvijo mleka bo-do zopet predvsem hudo prizadeti širši sloji, katerim je poleg kruha mleko glavno hranilno sredstvo. Najhuje bo pri tem se-veda trpela delavska deca, kajti že danes marsikatera proletarska mati ni mogla kupiti zadostne količine mleka za svoje otroke.

Prihodnja seja mariborskega občinske-ga sveta se bo vršila dne 1. septembra.

Dosedanji upravnik mariborske mestne policije g. Alojz Gerzinič je z ukazom no-tranjega ministrstva premeščen v Ljublja-no. Za novega upravnika pa je imenovan dosedanji srezki načelnik v Prevaljah g. dr. Hacin.

Nova ravnateljstva tukajšnje realne in klasične gimnazije. Za ravnatelja maribor-ske klasične gimnazije je imenovan dose-danji profesor na realni gimnaziji v Celju, g. Davorin Mastnak; za ravnatelja realne gimnazije pa je imenovan dosedanji profe-sor tega zavoda g. dr. Marko Heric.

Za tlakovanje cest so pričeli te dni do-važati granitne kocke v Sodno ulico. Na Aleksandrovi cesti pred glavnim kolodvo-rom pa dogotavljajo kanalizacijska dela, nakar bodo pričeli s tlakovanjem gornjega dela Aleksandrove ceste. Istotako so pri-čeli te dni z deli za tlakovanje Einspieler-jeve ulice in Dovožne ceste na tovrni kolodvor.

Pomanjkanje vode v mestnem vodo-vodu. Ravnateljstvo mestnega vodovoda opozarja prebivalstvo mesta in bližnje oko-lice, da morajo biti vsi vodovodni iztoki, zlasti pa oni višje ležečih stanovanj in ob-jektov tudi ob času, ko nimajo vode, vedno zaprti, da se prepreči poplave, ki lahko nastanejo v stanovanjih ob večjem dotoku vode, n. pr. ponoči. Ker je postalo pomanj-kanje vode vsled obstoječe suše zelo ob-čutno, se lastniki vodovodnih naprav po-novno pozivljajo, da pustijo svoje inštalac-ije takoj pregledati in morebitne nedo-statke odstraniti, da se prepreči popolna prepoved uporabe kopalnic in škropljenje vrtov.

Poskus samomora je izvršil minulo ne-deljo zvečer na Aleksandrovi cesti stanujo-či Franc Lubca, mizarski pomočnik pri tvrdki Nassimbeni. Lubca si je v hipni raz-burjenosti prizadejal z nožem veliko rano na prsni, kar so pa domačini pravočasno opazili ter obvestili rešilni oddelek, ki ga je odpremil v tukajšjo splošno bolnico.

Enoletni trgovski tečaj na državnih tr-govskih akademijah v Mariboru. Pripivanje dnevno od pol 10. do 10. ure v šolskih pro-storih na Zrinjskem trgu 1/1. Radi splošne gospodarske krize je v tekočem letu me-sečni prispevek znatno znižan. Za malenkostno odškodnino se poučuje poleg vseh trgovskih predmetov tudi jezike in se po-laga posebna važnost na strojeписje in ste-nografijo. Vodstvo sprejema tudi pismene prijave. Zahtevajte prospekte.

Jesenice.

All za vodstvo tovarn Kranjske indus-trijske družbe ni obvezna kolektivna po-godba. V smislu določil kolektivne pogod-be, ki je bila sklenjena med vodstvom to-varni Kranjske industrijske družbe in de-lavstvom, bi moralo vodstvo izboljšati ne-katere delovne pogoje in naprave v tovar-nah, in sicer do julija t. l. To pa se do dan-es še ni zgodilo. Tako so n. pr. delavci v oddelku žičarne še vedno prikrajšani pri zaslužku v akordu za nad 30 odstotkov. V oddelku livarne pa celo še za nekaj več. Zapisnik kolektivnega dogovora predvide-va nadalje tudi, da se bo takoj po spreje-mu kolektivne pogodbe izdelal tudi delovni red, ki bo vseboval zaščitna in higijenska določila. — Delavci, zaposleni v oddelku žičarne, so že opetovano zahtevali, da se že preuredijo in renovirajo umivalne na-prave, tako da se tem revežem ne bo tre-ba po končanem delu umivati kar na pro-stem. Pri tem so namreč izpostavljali prepihu, po zimi pa tudi hudemu mrazu. Razumljivo je, da vsled tega številni de-lavci obolijo, ter pridejo tako po nepo-trebem v breme bolniške blagajne. V go-tovih obratih še vedno ne dobijo delavci 50 odst. odškodnine za nadurno delo. Zo-pet v drugih obratih se plačujejo nadure samo ob nedeljah, za ostale izvršene nad-ure pa morajo delavci počivati med ted-nom. Medtem ko prejemajo delavci v go-tovih obratih vsa zaščitna sredstva, mora v nekaterih obratih vedno intervenirati za-upnik, preden pridejo delavci do svojih pravic. Bil bi čas, da se te razmere že vendar enkrat odpravijo, ker smo menda vsi uslužbenci enega gospodarja. — Da bomo pa te zahteve čimprej dosegli, kli-čemo vsem žičarjem, vsi v svobodno strokovno organizacijo SMRJ. — Kovinar.

Zbirajte za tisk. sklad!

USNJENA OBUTEV ZA VSO DRUŽINO

SKORO ZA POLOVIČNO CENO!

Bata

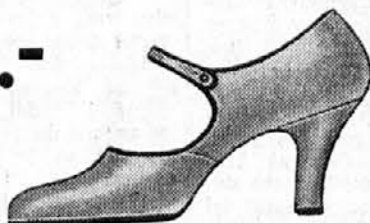
**Polletni
proračun
za
uradniško
družino**

49.-

Vel. 23-26. Vrsta 2851-05
Otroški čevlji iz laka ali rjavega boksa.
Izdelani fleksibil z usnjatim podplatom.
Vel. 27-33 Din 69.—, 35-38 Din 89.—.

59.-

Vrsta 9875-03
Eleganten udoben in lahek čevljiček iz bar-
žuna z visoko peto. Iz satena za isto ceno.

89.-

Vrsta 1937-22
Moški polčevlji iz črnega ali rjavega boksa,
s prožnim gumijastim podplatom.

Din
197.-
3 pari
čevljev

**Proračun
za družino
katere
člani
hodijo
celi dan**

59.-

Vrsta 3162-00
Za živahne dečke smo izdelali visoke
čevlje s trpežnim gumijastim podplatom.
Neobhodno so potrebni za vsakdanjo nošnjo.

79.-

Vrsta 3945-03
Za gospodinje:
Za vsakodnevno uporabo praktičen močan
in udoben čevlji iz boksa, ki je potreben
vsaki gospodinjji.

89.-

Vrsta 0167-00
Čizme iz močnega mastnega usnja z gumi-
jastim podplatom in peto. Za dober mate-
rijal jamčimo. Za delo na polju in vsaki
štrpaci.

Din
227.-
3 pari
čevljev

**Polletni
proračun
za vsako
družino**

59.-

Vrsta 2642-05
Polčevlji iz finega rjavega boksa z usnje-
nim podplatom in peto.

99.-

Vrsta 2945-12
Čevlji iz rjavega boksa. Praktični in ele-
gantni. Ravnotakšni iz laka za ceno Din
129.—.

109.-

Vrsta 3967-22
Udoben čevlji široke oblike iz močnega
boksa z gumijastim podplatom, ki izdrži
trikrat toliko kot usnjeni podplat.

Din
267.-
3 pari
čevljev

Izdelujemo obutev s pomočjo najmodernejših strojev, z rokami jugoslovenskih čevljarjev in iz usnja iz jugoslovenskih tovarn. Odstranjujemo nezaposlenost — zatiramo krizo. Vsaki družini omogočamo, da dočaka jesen in zimo v močni obutvi. Obiščite naše prodajalne, presenečeni boste.

Moške nogavice Din 5.—, 7.— in 10.— par. Ženske nogavice Din 9.—, 19.— in 25.— par. Otroške nogavice Din 5.—, 7.— in 9.— par.

Leše pri Prevaljah.

Uprizoritev »Hlapca Jerneja«. Preteklo nedeljo je uprizorila naša »Svoboda« Can-
karjevega »Hlapca Jerneja« po dramatiza-
ciji F. Delaka. Dramo je zrežiral S. G. Čop,
dipl. pravnik. Pokazal je, da se da ta ko-
lektivna drama uprizoriti tudi na podežel-
skem odru z najskromnejšimi sredstvi. Za
naše sodruge je bila drama novost in so
strmeli na oder kot ukopani. Na očeh je
marsikomu zablestela solza. Zavedali so se,
da so i sami — hlapci Jernej. Kot še ni-
koli, so bili vsi navdušeni za igro. Moralen
uspeh je bil popoln in upati je, da tudi
finančni, saj je bila dvorana nabito polna.
Iz daljine Črne je prihitelo gledat »Jerne-
ja« nad 30 sodrugov. Meziških sodrugov
pa smo žal pogrešali. — Jerneja je igral S.
Alojz Hozner. Boljšega Jerneja si je težko
zamisliti. Njegov glas se je dvigal in pa-
dal, tožil, zahteval, prosil in obupaval. Vsi
so čutili, da se je povsem uživel v svojo
vlogo. Castitamo mu! Vloge gospodarja,
župana, sodnika, doktorja je dobro rešil
P. Čop. Enako vlogo župnika in študenta
S. M. Prosen oz. S. I. Ivertnik. Ob Jerneju
je stal zbor 11 sodrugov in sodružic, ki je
istotako izborno dovršil svojo nalogo. Za
Leše je bila uprizoritev praznik. Igralcem
in zlasti še režiserju častitamo!

Razno.

Leteče mravlje so povzročile nastop
gasilcev. Od Sv. Roka pri Šmarju poročajo
o čudnem pojavu: Ljudje so naenkrat opa-
zili, da se dviga iz cerkvenega stolpa gost
oblak dima. Mislili, da se je stolp vnel, so
alarmirali gasilce, ki so prihiteli na lice
mesta z brizgalko. Sele tedaj so ugotovili,
da ne gre za požar in dim, temveč, da se
je dvignil iz zvonika gost roj letečih mra-
velj, ki jih je bil zvonik ves živ. Sedaj go-
voro o čudežu.

Boj proti zarodku kobilic. Donavska
banovina je odposlala v okraje Kikinda in
Nova Kaniža posebno komisijo radi opu-
stošenja po kobilicah. Komisija je ugotov-
vila, da sta oba kraja tako okužena z jaj-
cami in zarodki kobilic, da bi se v prihod-
nji pomladi moglo pojaviti še veliko več
kobilic kakor letos. Na enem katastralnem
oralu se je naračunalo povprečno 11 do 12
milijonov kobilicjih jajčec. Da se ta zalega
uniči, bo še pred jesensko setvijo potreba
vse travnike, pašnike in polja preorati, za
kar se bo naprosila pomoč vojaštva. Stroški

za to delo bodo znašali okroglo 5 milio-
nov dinarjev.

Mussolini in kapitalizem. Musso-
lini je dal ameriškemu časnikarju
nekaj izjav, v katerih pravi med
drugim: Kapitalizem se nahaja pri
koncu, istotako tudi reparacije in
vojni dolgovi.

250 milijonov mark za financira-
nje javnih del. Nemška vlada je
osvojila predlog, da se votira 250
milijonov mark, s katerimi se naj
financirajo razna javna dela, da se
na ta način omili brezposelnost.

Irski grozi državljanska vojna.
Ker je ministrski predsednik de Va-
lera bivšo ilegalno revolucionarno
»republikansko armado« priznal za
legalno državno brambo, je Angle-
žem prijazni bivši ministrski pred-
sednik Cosgrave začel organizirati
»belo« protiarmando, očitno s po-
močjo Angležev, ki naj bi začela z
orožjem nastopati proti avtonomi-
stom.

Med Bolivijo in Paragvajem po-
lozaj še vedno ni razčiščen. Na po-
sredovanje ostale Amerike se obe
državi principijelno sicer želita vzdr-
žati medsebojne vojne, vendar pa
Paragvaj izjavlja, da ne more pri-
znati nadaljnega status quo v Gran
Chacu in zahteva, da se njegove
želje v tem pogledu upoštevajo. Rav-
no tako pa tudi Bolivija noče izpraz-
niti paragvajskih obmejnih utrd, ki
jih je že zasedla.

Dobrovoljce za vojno med Para-
gvajem in Bolivijo nabirajo gotovi
agenti po Angleškem. Vsakemu pla-
čajo 70 funtov na roko, 500 mož, ki
jih bodo uporabili za inštruktorje
domačim južnoameriškim Indom, bo-
do takoj vkrcali, pozneje pa več.
Pravijo, da se radi brezposelnosti
javlja ogromno število dobrovoljcev,
katerih le majhen del sprejmejo.

Kulturni pregled.

Izvestje Muzejskega društva v Mari-
boru. Muzejsko društvo v Mariboru je iz-
dalo te dni svoje prvo »Izvestje«. Radi in-
formacije članstva poroča MDM, da je
dostavilo vsem onim, ki so članarino za
letošnje leto že poravnali, članske izkaz-
nice, ki omogočajo brezplačni poset mu-
zeja tekom celega letošnjega leta. Tisti pa,
ki članarino za leto 1932 še niso poravnali,
dobijo ob enem z »Izvestjem« priložene po-
ložnice. Članarina MDM znaša letno 15
Din; v njo je všteti brezplačni obisk mu-
zeja in še »Izvestje«. MDM je sigurno, da
ga članstvo kljub težki krizi ne bo zapu-
stilo, temveč da bo upoštevalo uspešno
društveno delo (arheološki izsledki na Po-
horju, na Koroški cesti!) in kot potrdilo ob
prejemu »Izvestja« nakazalo letno člana-
rino. MDM bo po prejemu članarine izsta-
vilo legitimacijo, katera se lahko ob nede-
ljah dvigne pri hišniku v muzeju.

Na pragu obdobja.

Citati iz knjig socialističnega Sig-
munda Kurfija, ki jih je spisal I.
1923:

»Po vsej Evropi se vale valovi
reakcije, protirevolucije, ki, čeprav
v različnih oblikah, imajo povsod
namen omajati politično in družab-
no stališče delavskega razreda in
njega življenske pogoje še bolj po-
slabšati, kakor je to storila doslej.«

»Mogoče se čuje nesmiselnost in
vendar je resnica, da apel posedu-
jočega razreda na surovo silo, nje-
ga javno pospeševanje priprave na
oboroženo meščansko vojno, niso
dokaz njega moči in samozavesti
glede svoje lastne stvari, marveč
prej priznanje slabosti in izraz na-
raščajoče bojazni.«

MALA NAZNANILA.

Vsi letni naročniki dobe **zastoni**
14 karatno originalno ameriškano

zlatu nalivno pero

ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon**,
(900 strani, 32 tabel) ali eno prvovrstno
radijsko cev.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio-
welt«. Naroča se Administration der »Radio-
welt« Wien I, Pestalozzlgasse Nr. 6, ki prinaša
obširne radioprograme, interesantne slike in ima
lepo urejene poučne tehnične članke.

Razno manufakturno blago,
perilo, obleke za moške in
dečke, pletenine etc. priporo-
ča po jako nizki ceni trdka

KARL JANČIČ
Maribor, Aleksandrova c. 11

Usnjate rokavice v veliki izbiri

tu in inozemske nogavice po
nizkih cenah.

Trgovina z rokavicami in stezniki

Marija Sieber,

Maribor, Glavni trg 14, preje Gosposka 9.

Pletenine, stezniki, tudi
jenski in kosmetični predmeti, po-
trebščine za otroke, nogavice, ro-
kavice, ročna dela in krojaške po-
trebščine.

FRANC ŠKOF,

Maribor, Aleksandrova cesta 23.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon števil. 2324.